

שנת השמיטה - שנת התחדשות רוחנית

(זכרייה זרמתי- תשס"ז)

א. בין שבת הארץ לשבת לה'

1. **ויקרא פרק כה:** והיתה **שבת הארץ** לכם לאכלה לך ולעבדך ולאמתך ולשכירך ולתושבך הגרים עמך.
2. **ויקרא פרק כה:** דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ **שבת לד'**:
3. **ויקרא פרק כה:** ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ **שבת לד'** שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר:
4. אונקלוס "שבת לה" - שבת **לפני ה'** כלומר **עבור ה'** - ולשונו "ותשמיט ארעה שמיטתא קדם ה"."
5. **רש"י עה"ת:** "שבת לשם ה' (כמו בשבת בראשית שאנו שובתים לפני ה')."
6. **זוהר בהר:** "אמר רבי שמעון: להנחיל אוהבי יש. מאן יש? דא רזא דיובל ושמיטה. דלא מר יתהון קב"ה לשאר עמין אלא לעמא קדישא."
7. **אברבנאל (בהר כה-כא):** "עניין השמיטה הוא עניין רוחני ואינו לתועלת חקלאית!".
8. **רבי יצחק עראמה - עקידת יצחק:** "השמיטה באה.. כדי להדריכנו שעיקר ייעודו של האדם הוא להשיג הישגים רוחניים, ועיסוקו בעניינים חומריים בא רק כעזר ליעוד האמיתי."
9. **רבי משה אלשיך (שם עה"ת):** "..למצוה זו יש בה מסר רוחני ולא עניין תועלת חומרית וכו' בשנה זו מקבלת א"י תוספת קדושה מקדושת הקב"ה."

ב. הוי"ה רוחנית חדשה

10. **מדברי רבי יוסף שלמה כהנמן:** "שנה זו מסוגלת לטהרת המחשבה. באי שנתא אפשר לנו לזכך תודעתנו כדי השרשת הידיעה שכולנו מהווים מציאות קודש וכל מעשינו אינם מעשים פשוטים של בשר ודם.. **שמיטה היא הנשמה היתירה של ארץ ישראל**".
11. **תורת משה רבי משה אלשיך ויקרא:** "ואותו שבת של הארץ הוא שבת לה', כי ממנו יתברך היא ההוויה אשר תהיה בה. כי גם הוא ית' יש לו שייכות בדבר, מעין שבת בראשית שיש לכל איש נפש יתרה מאתו ית'. וגם הוא ית' יש לו למעלה שמחה ושביטה לפי בחניתו ית', נודעת מאד ליודעי ח"ן. והוא כי כאשר בשבת בהיות לאיש נפש יתירה מעולם משולל מכל מלאכה, ועל כן יחייב את ראשו אם יעשנה, כך הארץ בשנה זו אם תעשה בה מלאכה, אתה פוגם **בשפע קדושה שבת הנשפע** בה מעולם העליון שאין בו שייכות מלאכה."

12. זוהר חלק ג' עפ"י פרוש הסולם: "בכל שמיטה ושמיטה יוצא כרוז בגן עדן "התאספו גברים ונשים וכל אלו בני האמונה ועלו.. אז כולם.. זכרים ונשים וכל אלו גמולי מחלב עולים אל הישיבה של הרקיע ושמים בשמחה של **ההתעלות** שלהם.. קם ואומר להם כמה דברים חדשים וישנים וכולם רואים שמחה דאין שמחה כאותה שמחה .. וזה שנאמר " לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו".
13. מתוך טעמי דשביעתא- הרב אהרון לכטשטיין: "יש לראות הקבלה בין השבת לבין השמיטה לאורך כל הדרך וכו' שנת השמיטה מאפשרת מרגוע מנוחה, השמיטה מקבילה לאלף השביעי לשבתו של הקב"ה, היא איננה הקדמה לשש שנים הבאות בעקבותיה אלא **שנה שלקראתה לקראת ערכים של התעוררות התרוממות והתנשאות רוחנית** צועד האדם וכו' בהקדמת הרב קוק ניתן למצוא התייחסות לכך הוא אומר "את אותה פעולה שהשבת פועלת על היחיד פועלת השמיטה על האומה בכללותה" וכו' אם כן יש לראות בשמיטה לא רק אתנחתא לקראת השנים שבעקבותיה אלא קיום בעל אופי שונה בתוך החברה וכו' להגשמת רעיון ויד מוסרי וערכי גדול ונשגב.
14. הראייה קוק הקדמה לשבת הארץ: " השמיטה.. צורך מיוחד היא לאומה זו **שהיצירה האלהית נטועה בקרבה** באופן בולט ונצחי כי מזמן לזמן יתגלה בתוכה המאור האלהי שלה בכל מלוא זהרו, אשר לא ישביתוהו חיי החברה של העם, העמל והדאגה, הזעף והתחרות אשר להם. למען תוכל להתגלות בקרבה פנימה נשמתה בכללותה כמות שהיא".
15. שם הגרא"י קוק: "שנת שבתון מוכרחת היא לאומה ולארץ, שנת שקט ושלוה.. שנת שוויון ומרגוע.. ושלום אלוהי שורר כל אשר נשמה באפו.. רוח קדושה ואצילות שפוך על פני כל.. שנת שבתון יהיה לארץ- שבת לה".
16. ר"מ רקנאטי פר' בהר פרוש עה"ת: "כי יחדש הקב"ה עולמו.. בכל שמיטה פעם אחת ובכל אחת מהן תהיה תוספת טובה והשפעה ברכה משלפניה".

ג. תיקון מחזורי של העולם

17. הרב ישעיה שפירא- ועשית הישר והטוב-האדמו"ר החלוץ: "מצות השמיטה היא הביטוי הכי נשגב של היושר והצדק.. עוז וטוהר.. תיקון זה מנחה לתכלית האחרונה של השמיטה המכוונת לעיצוב אורח חיים שיפנה מדי תקופה את העדה להווייה רוחנית שלימה. בראיה זו השמיטה בעיצומה הנה בנין עולם של תיקון רוחני".
18. ספר הברית פירוש על תורה- ויקרא כ"ה: "יש מדרגות" עולם-שנה-נפש-וכולם מתקדשים מעט מעט, הנפש יתקדש ביום השבת, ששת ימים יעבוד ובשביעית קודש היא ותתעלה הנפש ונקרא "נשמה יתירה" בלשון חז"ל. השנה תתקדש ע"י ספירת העומר אשר רומז גם כן אל שבע שבתות ימות העולם עד יום החמישים כולם קודש יום נתינת התורה. והעולם יתקדש ע"י קדושת הארץ הנבחר אשר תשבות שמיטות ויובלות והיא הגדולה שבכולם להיות כל הצדיקים דביקים בה' ממש להיאחז בחלקו הצפון שם עד עולם".
19. הרב ד"ר יעקב חרל"פ (מאמר על מהות השמיטה): "מצות השמיטה היא אפוא כלי לתיקון לעידון ולהתחדשות הרוח וכו' היא באה לתקן ולחנך שהאידיאל המבוקש הוא הקנין הרוחני".

ד. גודל ההשגה כעומק ההתחדשות

20. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צז עמוד א: "אמר רב קטינא: שית אלפי שני הוו עלמא וחד חרוב, שנאמר (ישעיהו ב') ונשגב ה' לבדו ביום ההוא וכו' תניא כוותיה דרב קטינא: כשם שהשביעית משמטת שנה אחת לשבע שנים, כך העולם משמט אלף שנים לשבעת אלפים שנה, שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא" (ששת אלפי שנים מתקיים העולם ובאחד עומד חרב)".

21. בראשית רבה [וילנא- פרשה ג']: שם איתא כי לפני בריאת עולמנו היה הקב"ה "בורא עולמות ומחריבן"

22. ספר ישעיה (סה', יז'): "כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה ולא תזכרנה הישנות ולא תעלינה על לב."

23. דרשות ר"י אבן שועיב פרשת בהר ובחקותי: " ודעת הרמב"ם ז"ל כי אמרו וחד חריב מורה, כי אין זה העדר המציאות לגמרי, ומורה על השארות הזמן וכו' ונראה מדעתו שיישאר המציאות כלו' לפי זה הדעת ויהיה חרב מעסק העולם ויתעסקו בידיעת האל ית', וזה ונשגב ה' לבדו ביום ההוא וכו' ויש לחכמים ענין עמוק בזה, וכבר רמז זה הענין הרמב"ן ז"ל בזאת הפרשה. ובהיות זה הענין חמור מאד נתחייבנו גלות על עברינו מצות השמיטה והיובל".

24. רמב"ן ויקרא פרק כה פסוק ": וכן שנינו (אבות פ"ה מ"ט) גלות באה על עינוי הדין ועל עוות הדין ועל שמיטת הארץ, מפני שכל הכופר בה אינו מודה במעשה בראשית ובעולם הבא. וכן החמיר הנביא וגזר גלות על שלוח עבדים בשנה השביעית, שנאמר (ירמיה לד יג יד) אנכי כרתי ברית את אבותיכם וגו' מקץ שבע שנים וכו'".

סיכום מתוך כתבי הרב זצ"ל :

"מרוח ד' החופף על עמו וארצו תחל קדושת השמיטה ותפארת זיו כבודה להתפשט על כל רוח ונפש, לכל עם ד', ובייחוד ליושבים בצל קדוש של ארץ חמדה, בנעימת ידידות אהבתה. ורוח קדושת היובל המסתתר יופיע מאוצר קדשו על קדושת השמיטה, לעורר קרן ישועה וקול שופר לשגב ישע, לעורר ישנים ולעודד גאולים".

מ"מ למעיינים:

- רמב"ם מורה נבוכים ח"ב כח-כט.
- השגת הראב"ד סוף פרק ח' הלכות תשובה.
- פירוש הרמב"ן על קוהלת (א,ד) "והארץ לעולם עומדת".